

АЙРАПЕТЯН АРМЕН СЕРГОВЕВИЧ
кандидат исторических наук, доцент
г. Ленинакан (Гюмри), Арм.ССР, 10 февраля, 1978г.
Тел. : (094) 213841, (043) 213841, (312) 27767
E-mail: a.hayrapetyan@shirakcenter.sci.am

ОБРАЗОВАНИЕ

1985-1992гг.

средняя школа N 20 имени Г. Сундукяна (с 1990г. имени Дж. Байрона).

1992-1995гг.

академический лицей г. Гюмри.

1995-2000гг.

Гюмрийский Государственный педагогический институт имени М. Налбандяна, историко-филологический факультет, отделение истории (диплом AD N 000046 с отличием).

2000-2003гг.

Гюмрийский Государственный педагогический институт имени М. Налбандяна, аспирантура (с отрывом от производства) по специальности «История Армении».

УЧЕНАЯ СТЕПЕНЬ

Кандидат исторических наук

30 сентября 2003 г.

Институт истории Национальной академии наук Республики Армения; диссертация на тему: «Восточный Ширак в первой половине века /историко-демографическое исследование/» (диплом Ц N 02115).

декабрь 2014 г.

В Институте Истории НАН РА утверждена тема докторской диссертации «Александропольский уезд в 1840-1930 гг. (историко-демографическое исследование)». Находится в стадии разработки.

УЧЕНОЕ ЗВАНИЕ

Доцент

декабрь 2006 г.

доцент, Высшая аттестационная комиссия РА (диплом Г N 01263).

ПРОФЕССИОНАЛЬНАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ

2003 г. – по настоящее время

НАН РА, Институт истории, отдел «Новой истории» старший научный сотрудник.

2003 - по настоящее время

Гюмрийский Государственный педагогический институт имени М. Налбандяна (ныне Ширакский государственный университет имени М. Налбандяна), доцент кафедры «Истории и философии» факультета «Социальных наук и права».

2004 г. – по настоящее время	Научный, затем и старший научный сотрудник Ширакского центра арменоведческих исследований НАН РА.
2017-2019гг.	Исполняющий обязанности заведующего кафедрой «Юриспруденции и политологии» Ширакского государственного университета имени М. Налбандяна
2019 г. – по настоящее время	директор Ширакского центра арменоведческих исследований НАН РА.

ОБЛАСТЬ НАУЧНЫХ ИНТЕРЕСОВ

Новый период истории армянского народа, историческая демография.

ЧЛЕНСТВО

2013-2018 гг.

Член Ученого совета Ширакского центра арменоведческих исследований НАН РА.

2019г.-по настоящее время

председатель Ученого совета Ширакского центра арменоведческих исследований НАН РА.

НАГРАДЫ

2011г.

Почетная грамота президента НАН РА.

2017г.

Благодарность президента НАН РА.

2022г.

Благодарственное письмо президента НАН РА.

2022г.

Почетная грамота губернатора Ширака, РА

НАУЧНЫЕ ПУБЛИКАЦИИ

3 монографии, 1 методическое пособие, 74 научных статьи.

ЗНАНИЕ ЯЗЫКОВ

Армянский, русский, английский.

ИЗДАННЫЕ РАБОТЫ

МОНОГРАФИИ

1. Հայրապետյան Ա., Արևելյան Շիրակը XIX դարի առաջին կեսին /պատմաժողովրդագրական ուսումնասիրություն/, Գյումրի, «Դպիր» հրատ., 2005, 201 էջ: <http://www.shirakcenter.sci.am/pictures/menagrutiunner/documents/011.pdf>
2. Հայրապետյան Ա., Ալեքսանդրապոլի գավառը վիճակագրական նյութերում /XIXդ.-XX դ. սկիզբ/, փաստաթղթերի և նյութերի ժողովածու, Եր., «ՀՀ ԳԱԱ Գիտություն» հրատ., 2011, 270 էջ: <http://www.shirakcenter.sci.am/pictures/menagrutiunner/documents/002.pdf>
3. Հայրապետյան Ա., Ժողովրդագրական գործընթացներն Ալեքսանդրապոլի գավառում (XX դ. առաջին քառամյակ), Հոդվածների և նյութերի ժողովածու, Եր., «ՀՀ ԳԱԱ Գիտություն հրատ.», 2020, 244 էջ: <http://www.shirakcenter.sci.am/pictures/menagrutiunner/documents/020.pdf>

МЕТОДИЧЕСКОЕ ПОСОБИЕ

1. Հայրապետյան Ա., Ծրագիր «Հայոց պատմություն» բուհական միջֆակուլտետային դասընթացի, Գյումրի, «Իմաստասեր Ան. Շիրակացի» համալսարան, 2005, 42 էջ:

НАУЧНЫЕ СТАТЬИ

1. Հայրապետյան Ա., Էրիսիսի-Շիրակը ուրարտական արձանագրություններում ՀՀ ԳԱԱ ՇՀՀ կենտրոնի «Գիտական աշխատություններ», հ. 3, Գյումրի, 2000, էջ 186-189: <http://www.shirakcenter.sci.am/pictures/gitashkhatutiunner/2000/186.pdf>
2. Հայրապետյան Ա., Գրահրատարակչությունը և պարբերական մամուլը Ալեքսանդրապոլում, ՇՊՄԺ հանրապետական IV գիտաժողովի զեկուցումների հիմնադրույթներ, Գյումրի, 2000, էջ 32-33:
3. Հայրապետյան Ա., Գյումրի-Ալեքսանդրապոլը XIX դարի առաջին կեսին, ՀՀ ԳԱԱ ՇՀՀ կենտրոնի «Գիտական աշխատություններ», հ. 4, Գյումրի, 2001, էջ 108-115: <http://www.shirakcenter.sci.am/pictures/gitashkhatutiunner/2001/108.pdf>
4. Հայրապետյան Ա., Արևմտահայ գաղթականության տեղաբաշխումը Շորագյալի գավառում /Արևելյան Շիրակ/ 1829-1831թթ., ՀՀ ԳԱԱ ՇՀՀ կենտրոնի «Գիտական աշխատություններ», հ. 5, Գյումրի, 2002, 153-168 էջ: <http://www.shirakcenter.sci.am/pictures/gitashkhatutiunner/2002/153.pdf>
5. Հայրապետյան Ա., Արևելյան Շիրակն Անդրկովկասի վարչատարածքային բաժանումների համակարգում /XIXդար/, «Հայոց պատմության հարցեր», Գիտական հոդվածների ժողովածու, հ. 3, Եր., 2002, էջ 56-60: http://serials.flib.sci.am/openreader/hay_patm_harc_3/book/index.html#page/58/mode/2up
6. Հայրապետյան Ա., Կումայրի-Գյումրին գյուղ, թե քաղաք, ՇՊՄԺ հանրապետական V գիտաժողովի զեկուցումների հիմնադրույթներ, Գյումրի, 2002, էջ 15-16: <http://www.shirakcenter.sci.am/pictures/shpmzh/2002/5%20gitagoxovi%20nyuter.pdf>
7. Հայրապետյան Ա., Էթնո-ժողովրդագրական և կրոնադավանաբանական իրավիճակը Ալեքսանդրապոլի գավառում /1840-1850-ական թթ./, ՀՀ ԳԱԱ ՇՀՀ կենտրոնի «Գիտական աշխատություններ», հ. 6, Գյումրի, 2003, էջ 72-81: <http://www.shirakcenter.sci.am/pictures/gitashkhatutiunner/2003/009.pdf>
8. Հայրապետյան Ա., Ժողովրդագրական իրավիճակը Շորագյալի գավառում 1820-1830-ական թթ., ՀՀ ԳԱԱ ՊԻ «Հայաստանի պատմական ժողովրդագրության հիմնահարցեր», Եր., 2004, էջ 52-54: https://www.academia.edu/45080162/A_Hayrapetyan
9. Հայրապետյան Ա., Գյումրի-Ալեքսանդրապոլի Էթնո-ժողովրդագրական և կրոնադավանաբանական պատկերը XIX դարի առաջին կեսին, ՇՊՄԺ հանրապետական VI գիտաժողովի զեկուցումների հիմնադրույթներ, Գյումրի, 2004, էջ 46-48: <http://www.shirakcenter.sci.am/pictures/shpmzh/2004/6%20gitagoxovi%20nyuter.pdf>
10. Հայրապետյան Ա., 1828-1829թթ. գաղթած պարսկահայերի թվաքանակի շուրջ, ՀՀ ԳԱԱ ՇՀՀ կենտրոնի «Գիտական աշխատություններ», հ. 7, Գյումրի, 2004, էջ 31-37: <http://www.shirakcenter.sci.am/pictures/gitashkhatutiunner/2004/05.pdf>
11. Հայրապետյան Ա., Ժողովրդագրական գործընթացներն Արևելյան Շիրակում XIXդ. Առաջին քառորդին, Հայոց գրերի գյուտի 1600-ամյակին նվիրված հանրապետական գիտական նստաշրջանի նյութեր, Գյումրի, 2005, էջ 75-82:
12. Հայրապետյան Ա., Արիսիվային փաստաթղթերը Ալեքսանդրապոլի գավառի XIXդ. 50-60-ական թվականների ժողովրդագրության մասին, ՀՀ ԳԱԱ ՇՀՀ կենտրոնի «Գիտական աշխատություններ», հ. 8, Գյումրի, 2005, էջ 138-146: <http://www.shirakcenter.sci.am/pictures/gitashkhatutiunner/2005/23.pdf>
13. Հայրապետյան Ա., Գյումրի-Ալեքսանդրապոլի անցյալից, Համայնապատկեր Գրական-մշակութային հանդես, թիվ 34, Լոս Անջելես, 2005, էջ 22-23:

14. Հայրապետյան Ա., Ալեքսանդրապոլի գավառի XIXդ. 70-ական թվականների ժողովրդագրական դրությունն ըստ նորահայտ արխիվային փաստաթղթերի, ՀՀ ԳԱԱ ՇՀՀ կենտրոնի «Գիտական աշխատություններ», հ. 9, Գյումրի, 2006, 153-167: <http://www.shirakcenter.sci.am/pictures/gitashkhatutiunner/2006/28.pdf>
15. Հայրապետյան Ա., Ալեքսանդրապոլի տնտեսական կյանքը XIXդ. 50-70-ական թվականներին, «Հայոց պատմության հարցեր», Գիտական հոդվածների ժողովածու, հ. 8, Եր., 2006, էջ 161-170: http://serials.flib.sci.am/openreader/hay_patm_harc_8/book/index.html#page/190/mode/2up
16. Հայրապետյան Ա., Ցարական կառավարության քաղաքային ռեֆորմները XIXդ. Երկրորդ կեսին և Ալեքսանդրապոլը, ԳՊՄԻ տարեկան հանրապետական գիտաժողովի նյութեր, Գյումրի, 2006, էջ 42-50:
17. Հայրապետյան Ա., Արևելյան Շիրակի վարչաքաղաքական իրավիճակը XVI-XVIII դդ., ՇՊՄԺ հանրապետական VII գիտական նստաշրջանի նյութեր, Գյումրի, 2007, էջ 91-97:
<http://www.shirakcenter.sci.am/pictures/shpmzh/2007/7%20gitagoxovi%20nyuter.pdf>
18. Հայրապետյան Ա., Նոր վավերագրեր Ալեքսանդրապոլի գավառի XIXդ. 60-ական թվականների ժողովրդագրական դրության մասին, ՀՀ ԳԱԱ ՇՀՀ կենտրոնի «Գիտական աշխատություններ», հ. 10, Գյումրի, 2007, 139-154: <http://www.shirakcenter.sci.am/pictures/gitashkhatutiunner/2007/23.pdf>
19. Հայրապետյան Ա., Ժողովրդագրական գործընթացները Փամբակի գավառակում XIX դարի առաջին կեսում, «Հայոց պատմության հարցեր», Գիտական հոդվածների ժողովածու, հ. 9, Եր., 2008, էջ 124-137: http://serials.flib.sci.am/openreader/hay_patm_harc_9/book/index.html#page/126/mode/2up
20. Հայրապետյան Ա., Գյումրի-Ալեքսանդրապոլի էթնոժողովրդագրական պատկերը XIXդ. և XXդ. առաջին քառորդին, ՀՀ ԳԱԱ ՇՀՀ կենտրոնի «Գիտական աշխատություններ», հ. 11, Գյումրի, 2008, էջ 27-34: <http://www.shirakcenter.sci.am/pictures/gitashkhatutiunner/2008/03.pdf>
21. Հայրապետյան Ա., Ժողովրդագրական գործընթացները Գյումրի-Ալեքսանդրապոլում /XIX դ./, «Հայոց պատմության հարցեր», Գիտական հոդվածների ժողովածու, հ. 10, Եր., 2009, էջ 145-157: http://serials.flib.sci.am/openreader/hay_patm_harc_10/book/index.html#page/146/mode/2up
22. Հայրապետյան Ա. և այլք, Կոմայրի-Գյումրի-Ալեքսանդրապոլը XIII-XIXդդ., հասարակական-քաղաքական կյանքը, ժողովրդագրությունը, Գյումրի. Քաղաքը և մարդիկ, Գյումրի, 2009, էջ 35-79:
23. Հայրապետյան Ա., Համաճարակային հիվանդությունները Ալեքսանդրապոլի գավառում /XIX-XXդդ./, ՀՀ ԳԱԱ ՇՀՀ կենտրոնի «Գիտական աշխատություններ», հ. 12, Գյումրի, 2009, էջ 116-123: <http://www.shirakcenter.sci.am/pictures/gitashkhatutiunner/2009/16.pdf>
24. Հայրապետյան Ա., Ալեքսանդրապոլի գավառը Արևելյան Հայաստանի XXդ. Առաջին քառորդի վարչատարածքային բաժանումների համակարգում, «Հայոց պատմության հարցեր», Գիտական հոդվածների ժողովածու, հ. 11, Եր., 2010, էջ 197-209: http://serials.flib.sci.am/openreader/hay_patm_harc_11/book/index.html#page/198/mode/2up
25. Հայրապետյան Ա. և այլք, Պարսկահպատակ հայերի վերաբնակեցումը Արևելյան Հայաստանի՝ Ռուսաստանին անցած շրջաններում, Հայոց պատմություն ՀՀ ԳԱԱ ՊԻ հրատ., հ. 3, գիրք Ա, Նոր ժամանակաշրջան (XVII դ. երկրորդ կես-1918թ.), հեղինակային կոլեկտիվ, Եր., 2010, էձ 214-220:

26. Հայրապետյան Ա., Ռուս վերաբնակները Ալեքսանդրապոլի գավառում, ՇՊՄԺ միջազգային VIII գիտական նստաշրջանի նյութեր, Գյումրի, 2010, էջ 86-97: <http://www.-shirakcenter.sci.am/pictures/shpmzh/2010/8%20gitagoxovi%20nyuter.pdf>
27. Հայրապետյան Ա., Արևմտահայ գաղթականության տեղաբաշխումը Փամբակի գավառում 1829-1831թթ., ՀՀ ԳԱԱ ՇՀՀ կենտրոնի «Գիտական աշխատություններ», հ. 13, Գյումրի, 2010, էջ 125-134: <http://www.shirakcenter.sci.am/pictures/gitashkhatutiunner/2010/07.pdf>
28. Հայրապետյան Ա., Ալեքսանդրապոլի գավառը XIXդ. առաջին կեսի Արևմտյան Հայաստանի ժողովրդագրական գործընթացների համատեքստում, «Պատմաբանասիրական հանդես», հ. 2, Եր., 2011, էջ 162-169: <https://arar.sci.am/dlibra/publication/193503-/edition/175835>
29. Հայրապետյան Ա., Արևմտահայության տեղաշարժի հարցը XIXդ. երկրորդ կեսի XX դարասկզբի ցարիզմի Արևելյան Հայաստանում վարած գաղութային քաղաքականության համատեքստում (Ալեքսանդրապոլի գավառի օրինակով), ՀՀ ԳԱԱ ՇՀՀ կենտրոնի «Գիտական աշխատություններ», հ. 14, Գյումրի, 2011, էջ 40-50: <http://www.shirakcenter.sci.am/pictures/gitashkhatutiunner/2011/05.pdf>
30. Հայրապետյան Ա., Ստորումներ Ալեքսանդրապոլի հայ-թուրքական պայմանագրի մասին, ՀՀ ԳԱԱ ՇՀՀ կենտրոնի «Գիտական աշխատություններ», հ. 15, Գյումրի, 2012, էջ 63-68: <http://www.shirakcenter.sci.am/pictures/gitashkhatutiunner/2012/09.pdf>
31. Հայրապետյան Ա., 1853-1856թթ. Ղրիմի (Արևելյան) պատերազմը և Ալեքսանդրապոլի գավառը, ՀՀ ԳԱԱ ՇՀՀ կենտրոնի Պատմամշակութային ժառանգություն և արդիակալություն միջազգային գիտաժողովի զեկուցումների դրույթներ, Գյումրի 2013, էջ 106-110: <http://www.shirakcenter.sci.am/pictures/shpmzh/2013/01%20bovindakutiun.pdf>
32. Հայրապետյան Ա., Գյումրի, Վաղագույն ժամանակներից մինչև մեր օրերը, հասարակական-քաղաքական, սոցիալ-տնտեսական, մշակութային կյանքը, Գյումրի, 2013, էջ 3-17:
33. Հայրապետյան Ա., 1829-1831թթ. Արևելյան Շիրակում հաստատված կարսեցի վերաբնակների թվաքանակի շուրջ, «Պատմա-բանասիրական հանդես», հ. 3, Եր., 2013, էջ 125-140: https://www.flib.sci.am/journal/HP.I/V_3_2013.html
34. Հայրապետյան Ա., 1853-1856թթ. Ղրիմի պատերազմը և Ալեքսանդրապոլի գավառը ՀՀ ԳԱԱ ՇՀՀ կենտրոնի «Գիտական աշխատություններ», հ. 16, Գյումրի, 2013, էջ 23-33: <http://www.shirakcenter.sci.am/pictures/gitashkhatutiunner/2013/03.pdf>
35. Ալեքսանդրապոլցիները 1877-1878թթ. ռուս-թուրքական պատերազմում, ՀՀ ԳԱԱ ՇՀՀ կենտրոնի «Գիտական աշխատություններ», հ. 17, Գյումրի, 2014, էջ 89-99: <http://www.shirakcenter.sci.am/pictures/gitashkhatutiunner/2014/10.pdf>
36. Հայրապետյան Ա., Արևմտահայության տեղաբաշխումն Ալեքսանդրապոլի գավառում (XIXդ.-XXդ. սկիզբ), «Շիրակի պատմամշակութային ժառանգության ուսումնասիրություն» երիտասարդ պատմաբանների հանրապետական ամառային դպրոց, Գյումրի, 2014, էջ 76-85: <http://www.shirakcenter.sci.am/pictures/eritasard%20dproc/2014-/002.pdf>
37. Հայրապետյան Ա., Արևմտահայ գաղթականությունն Ալեքսանդրապոլի գավառում 1914-1918 թթ., «Առաջին աշխարհամարտը և հայ ժողովուրդը. պատմություն և արդիական խնդիրներ», միջազգային գիտաժողովի զեկուցումների ժողովածու, Երևան, 2015, էջ 76-85: http://www.academhistory.am/images/grqer_2015/gitajoxov.pdf
38. Հայրապետյան Ա., Առաջին աշխարհամարտը և Ալեքսանդրապոլի գավառը հաստատուած գաղթականութեան թուաքանակը, «Հայկազեան Հայագիտական Հանդես», հա-

տոր ԼԵ, Պէյրուք, 2015, էջ 249-271: <http://tert.nla.am/archive/NLA%20AMSAGIR/Haigazean/LE.pdf>

39. Հայրապետյան Ա., Արևելահայ մամուլն առաջին աշխարհամարտի տարիներին Ալեքսանդրապոլի գավառում հաստատված գաղթականության մասին, ՀՀ ԳԱԱ ՇՀՀ կենտրոնի «Գիտական աշխատություններ», հ. 18, Գյումրի, 2015, էջ 110-120: <http://www.shirakcenter.sci.am/pictures/gitashkhatutiunner/2015/10.pdf>
40. Հայրապետյան Ա., Ս.Դ. Հնչակյան կուսակցության «Արագած» մասնաճյուղի գործունեությունը 1903թ., ՀՀ ԳԱԱ ՇՀՀ կենտրոնի «Շիրակի պատմամշակութային ժառանգությունը. Հայագիտության արդի հիմնահարցեր» միջազգային IX գիտաժողովի զեկուցումների դրույթներ, Գյումրի 2016, էջ 100-104: <http://www.shirakcenter.sci.am/pictures/shpmzh/2016/9%20gitajoxovi%20nyuter.pdf>
41. Айрапетян А., Политика царизма по русификации Восточной Армении в XIX веке и в начале XX века. (на примере Александропольского уезда), Вестник арменоведения, Ереван, 2016, N 2, с 83-90. <http://www.haygithimnadram.am/journals.php?langid=1>
42. Հայրապետյան Ա., «Եղբայրական օգնության» Ալեքսանդրապոլի կոմիտեի 1914-1916 թթ. գործունեության լուսաբանումն արևելահայ մամուլի էջերում, ՀՀ ԳԱԱ ՇՀՀ կենտրոնի «Գիտական աշխատություններ», հ. 19, Գյումրի, 2016, էջ 93-103: <http://www.shirakcenter.sci.am/pictures/gitashkhatutiunner/2016/12.pdf>
43. Հայրապետյան Ա., Ս.Դ. Հնչակեան Կուսակցութեան Ալեքսանդրապոլի «Արագած» Մասնաճիւղի 1895-1904 շրջանի գործունեութիւնից, «Հայկազեան Հայագիտական Հանդէս», հատոր 37, Պէյրուք, 2017, էջ 173-186: <http://tert.nla.am/archive/NLA%20AMSAGIR/Haigazean/37.pdf>
44. Հայրապետյան Ա., 1914-1918թթ. Ալեքսանդրապոլի գավառում հաստատուած գաղթականութեան խնդիրների լուսաբանումն արևելահայ մամուլում, «Հանդէս ամսօրեայ», հայագիտական ուսումնաթերթ, ՃԼԱ տարի, թիւ 1-12, յունուար-դեկտեմբեր, Վիեննա-Երևան, 2017, էջ 341-364: [http://tert.nla.am/archive/NLA%20AMSAGIR/Handesamsorya/2017\(1-12\).pdf](http://tert.nla.am/archive/NLA%20AMSAGIR/Handesamsorya/2017(1-12).pdf)
45. Айрапетян А., Александропольцы и Кавказский фронт русско-турецкой войны 1877-1878гг., “Наука и образование в современной конкурентной среде” Материалы IV международной научно-практической конференции, 27-28 февраля, Уфа, 2017, с. 29-36. https://www.academia.edu/50845374/%D5%88%D5%92%D5%96%D4%B1_%D5%AB_%D5%B0%D5%B8%D5%A4%D5%BE%D5%A1%D5%AE%D5%BD_%D0%A1%D0%B1%D0%BE%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA_47
46. Հայրապետյան Ա., Հուշեր Ալեքսանդրապոլի հեղափոխական անցյալից (Արամայիս Ազնավուրյան), ՀՀ ԳԱԱ ՇՀՀ կենտրոնի «Գիտական աշխատություններ», հ. 20, Գյումրի, 2017, էջ 170-182: <http://www.shirakcenter.sci.am/pictures/gitashkhatutiunner/-2017-/20.pdf>
47. Айрапетян А., Александропольская милиция в русско-турецкой войне 1853-1856 гг. (из истории русско-армянского боевого братства), “300 лет Российской и Ново-Нахичеванской епархии ААЦ. Исторический путь и современность”, Международная научная конференция, 15-16 сентября, Москва, 2017, с. 24-25. <https://www.academia.edu/3987-2153/ArmenHayrapetyan>
48. Hayrapetyan A., The Legal-administrative policy of the Ottoman authorities in the Alexanderapol uyezd in May-November 1918, “Journal of Armenian studies”, Yerevan, 2017, N 2, pp. 19-28. <http://www.haygithimnadram.am/journals.php?langid=1>

49. Հայրապետյան Ա., Ալեքսանդրապոլի գավառի վարչա-քաղաքական պատկերը 1918 թ. մայիս-նոյեմբեր ամիսներին (օսմանյան առաջին ռազմակալման շրջան), «Գիտական տեղեկագիր», Գյումրի, 2017, N 1, պրակ Բ, էջ 66-80: <http://shsu.am/media/journal/2017n1b/7.pdf>
50. Հայրապետյան Ա., Ժողովրդագրական գործընթացներն Ալեքսանդրապոլի գավառում 1918թ. մայիս-նոյեմբեր ամիսներին, ՀՀ ԳԱԱ ՇՀՀ կենտրոնի «Գիտական աշխատություններ», հ. 21, Գյումրի, 2018, էջ 113-127: <http://www.shirakcenter.sci.am/pictures/gitashkhatutiunner/2018/21%20p/13%20%D4%B1%D6%80%D5%B4%D5%A5%D5%B6%20%D5%80%D5%A1%D5%B5%D6%80%D5%A1%D5%BA%D5%A5%D5%BF%D5%B5%D5%A1%D5%B6.pdf>
51. Hayrapetyan A., Gharakilisa 1918 incidents as the continuation of the ottoman genocidal policy, "Journal of Armenian studies", Yerevan, 2018, N 2 (17), pp. 41-49. <http://www.haygithimnadram.am/journals.php?langid=1>
52. Հայրապետյան Ա., Օսմանյան ցեղասպանական քաղաքականության շարունակությունն Ալեքսանդրապոլի գավառում (1918թ. մայիս-նոյեմբեր), «Հայաստանի հանրապետություն-100», 25-26 մայիսի, միջազգային գիտաժողովի զեկուցումների ժողովածու, Երևան, 2018, էջ 68-80: <http://www.academhistory.am/images/GIT/026.pdf>
53. Հայրապետյան Ա., Դրվագներ զինյալ պայքարի պատմությունից. Ավետիս Ղարիբյան (Պաղվալի Վաղո), «Գիտական տեղեկագիր», Գյումրի, 2018, N 1, պրակ Բ, էջ 34-47: <http://shsu.am/media/journal/2018n1b/3.pdf>
54. Հայրապետյան Ա., Դրուագներ Ալեքսանդրապոլի ՀՅԴ Կառույցի՝ Երկիր զինամթերք փոխադրելու գործունեությունից, Պեյրութ, «Հայկազեան Հայագիտական հանդես», 2019, հ. 39, էջ 119-134: <https://www.academia.edu/42858025/%D5%80%D5%A1%D5%B5%D5%AF%D5%A1%D5%A6%D5%A5%D5%A1%D5%B6%D5%80%D5%A1%D5%B5%D5%A1%D5%A3%D5%AB%D5%BF%D5%A1%D5%AF%D5%A1%D5%B6%D5%B0%D5%A1%D5%B6%D5%A4%D5%A7%D5%BD>
55. Հայրապետյան Ա., Դրվագներ XXդ սկզբին Ալեքսանդրապոլի գավառում մոլեզմած տարափոխիկ հիվանդությունների պատմությունից, Գյումրի, ԳԱԱ ՇՀՀ կենտրոնի «Գիտական աշխատություններ» 2019, հ. 22, պրակ 1-2, էջ 52-71: <http://www.Shirakcenter.sci.am/pictures/gitashkhatutiunner/2019/05%20..pdf>
56. Hayrapetyan A., Russian immigrants in the province of Alexandrapol: Episodes from the policy of russianization of the Eastern Armenia /From the second half of the XIX century to the XX centuries/, Tbilisi, Archeion, 2019, N XVIII, pp. 38-44. https://www.academia.edu/42858174/Russian_immigrants_in_the_province_of_Alexandrapol_Episodes_from_the_policy_of_russianization_of_the_Eastern_Armenia_From_the_second_half_of_the_XIX_century_to_the_XX_centuries
57. Hayrapetyan A., The Social Situation of Migrants in the Province of Alexandrapol in 1914-1920, Yerevan, "Review of Armenian studies", 2019, N 2 (19), pp. 17-29. <http://www.-haygithimnadram.am/journals.php?langid=1>
58. Հայրապետյան Ա., Երկու խոսք, «Շիրակի պատմամշակութային ժառանգությունը. Հայագիտության արդի հիմնահարցեր» 10-րդ միջազգային գիտաժողովի նյութերի ժողովածու, Երևան-Գյումրի, «Գիտություն» հրատ., 2019, էջ 5-6: <http://www.shirakcenter.sci.am/pictures/shpmzh/2019/10%20gitajoghov%20nyuter.pdf>
59. Հայրապետյան Ա., Պաղվալի Վաղո. ազատագրական պայքարի ընդհատակի լեզենդը, «Շիրակի պատմամշակութային ժառանգությունը. Հայագիտության արդի հիմնահարցեր» 10-րդ միջազգային գիտաժողովի նյութերի ժողովածու, Երևան-Գյումրի,

«Գի-տություն» հրատ., 2019, էջ 137-141: <http://www.shirakcenter.sci.am/pictures/shpmzh/2019/10%20gitajoghov%20nyuter.pdf>

60. Հայրապետյան Ա., Օսմանյան ցեղասպանական քաղաքականության շարունակությունը Ղարաբիլիսայի շրջանում (1918թ, մայիս-հոկտեմբեր), «Միջազգային գիտաժողով նվիրված Հ. Թումանյանի ծննդյան 150-ամյակին և Վանաձորի պետական համալսարանի հիմնադրման 50-ամյակին, Վանաձոր, 6-7 հունիսի, 2019, էջ 254-262: <https://www.vsu.am/banber/migazgayin.pdf>
61. Айрапетян А., Акопов А., Проблема беженцев в годы Первой мировой войны (на примере Александропольского уезда), «Наука и общество в условиях глобализации», Материалы VI Международной научно-практической конференции, Уфа, 2019, с. 71-82. https://www.academia.edu/42858726/%D0%9D%D0%90%D0%A3%D0%9A%D0%90_%D0%98_%D0%9E%D0%91%D0%A9%D0%95%D0%A1%D0%A2%D0%92%D0%9E_%D0%92_%D0%A3%D0%A1%D0%9B%D0%9E%D0%92%D0%98%D0%AF%D0%A5_%D0%93%D0%9B%D0%9E%D0%91%D0%90%D0%9B%D0%98%D0%97%D0%90%D0%A6%D0%98%D0%98
62. Հայրապետյան Ա., Դրվագներ 1918թ. Մայիսյան հերոսամարտերի պատմությունից. Շիրակի գոյամարտը, Գյումրի, ԳԱԱ ՇՀՀ կենտրոնի «Գիտական աշխատություններ», 2020, հ. 23, պրակ 1, էջ 71-82: <http://www.shirakcenter.sci.am/pictures/gitashkhatutiunner/2020/04%20%D4%B1%D6%80%D5%B4%D5%A5%D5%B6%20%D5%80..pdf>
63. Հայրապետյան Ա., Շիրակցիներն Ամերիկայում XX դ. սկզբին. աշխատանքային միգրանտներ, թե՛ գաղթականներ, Գյումրի, ԳԱԱ ՇՀՀ կենտրոնի «Գիտական աշխատություններ», 2020, հ. 23, պրակ 2, էջ 97-115: <http://www.shirakcenter.sci.am/pictures/gitashkhatutiunner/23/07%20%D5%80%D5%A1%D5%B5%D6%80%D5%A1%D5%BA%D5%A5%D5%BF%D5%B5%D5%A1%D5%B6%20%D4%B1..pdf>
64. Հայրապետյան Ա., Գաղթականության վիճակն Ալեքսանդրապոլի գավառում 1919-1920 թթ.: «Պոլիգոնի» ողիսականը, «Հոգևոր Շիրակ. պատմական ուղի և արդիականություն» հոդվածների ժողովածու, Երևան, «Գիտություն», 2020, էջ 100-108: <http://www.shirakcenter.sci.am/pictures/shpmzh/2020/tezisi.pdf>
65. Айрапетян А., Акопов А., Новые выявления турецкой политики геноцида армян в Александропольском уезде (ноябрь 1920 г.-апрель 1921г.), Белгород, “Научные Горизонты” Международный научный журнал, 2020, 8 (36), с. 4-16. http://www.sciencehorizon.ru/wp-content/uploads/2017/08/Nauchnyie_gorizontyi_8_36_2020.pdf
66. Айрапетян А., Акопов А., Продолжение геноцидной политики Турции в Александропольском уезде в 1918-1921гг., «Պատմության դասերը.1920-2020թթ.: Հին խնդիրներ և նոր մարտահրավերներ» հոդվածների ժողովածու, Գյումրի, 2020, էջ 62-85: <http://www.shirakcenter.sci.am/pictures/shpmzh/dproc.pdf>
67. Hayrapetyan A., Migration to the USA by People of Shirak in 1908-1914, Y., Yerevan, “Review of Armenian studies”, 2020, N 2 (23) pp. 72-84. <http://www.haygithimnadram.am/journals.php?langid=1>
68. Հայրապետյան Ա., Ալեքսանդրապոլը ռուսական առաջին հեղափոխության հորձանուտում (1905-1907թթ.), Գյումրի, ՀՀ ԳԱԱ ՇՀՀ կենտրոնի «Գիտական աշխատություններ», 2021, հ. 24, պրակ 1, էջ 52-63: <http://www.shirakcenter.sci.am/pictures/gitashkhatutiunner/24p/05%20%D5%80%D5%A1%D5%B5%D6%80%D5%A1%D5%BA%D5%A5%D5%BF%D5%B5%D5%A1%D5%B6%20%D4%B1..pdf>
69. Հայրապետյան Ա., ՌՄԴԲԿ Ալեքսանդրապոլի զինվորական սոցիալ-դեմոկրատական կազմակերպությունը ռուսական առաջին հեղափոխության տարիներին, Գյում-

րի, ԳԱԱ ՇՀՀ կենտրոնի «Գիտական աշխատություններ», 2021, հ. 24, պրակ 2, էջ 132-141: <http://www.shirakcenter.sci.am/pictures/gitashkhatutiunner/24/15%20%D4%B1.%20%D5%80%D5%A1%D5%B5%D6%80%D5%A1%D5%BA%D5%A5%D5%BF%D5%B5%D5%A1%D5%B6.pdf>

70. Հայրապետյան Ա., Տեղական ինքնակառավարման մարմինների գործունեությունը Հայաստանի առաջին հանրապետության տարիներին (Ալեքսանդրապոլի օրինակով), Երևան, “Регион и мир” научно-аналитический журнал, 2021, т. XII, № 6, с. 43-49: http://geopolitika.am/dir/wp-content/blogs.dir/1/files/2021_6_43_49.pdf
71. Hayrapetyan A., Activities of Alexandrapol Municipal Autonomy Bodies in 1918-1920, Yerevan, “Review of Armenian studies”, 2021, N 2 (26), pp. 52-63. <http://www.haygithimnadr.am/journals.php?langid=1>
72. Айрапетян А., История революционного прошлого Александропольского гарнизона (1905 –1906гг.), «Научные вести», Международный научный журнал, Белгород, 2021, №6 (35), с. 9-18, http://www.nvesti.ru/wp-content/uploads/2021/06/%D0%9D%D0%B0%D1%83%D1%87%D0%BD%D1%8B%D0%B5_%D0%B2%D0%B5%D1%81%D1%82%D0%B8_6_35_2021.pdf
73. Հայրապետյան Ա., Ս.Դ.Հ.Կ. Ալեքսանդրապոլի կառույցը 1903 թ. հունիսի 12-ի օրենքի դեմ պայքարում, «Վերակազմյալ Հնչակյան կուսակցության ստեղծման 125 և Ա. Արփիարյանի ծննդյան 170 ամյակներին նվիրված», միջազգային գիտաժողովի նյութերի ժողովածու, Երևան, «ՀՀ ԳԱԱ ՊԻ հրատ.», 2022, էջ 173-187: https://www.academia.edu/81616662/%D5%8D_%D4%B4_%D5%80_%D4%BF_%D4%B1%D4%BC%D4%B5%D5%94%D5%8D%D4%B1%D5%86%D4%B4%D5%90%D4%B1%D5%8A%D5%88%D4%BC%D4%BB_%D4%BF%D4%B1%D5%8C%D5%88%D5%92%D5%85%D5%91%D4%B8_1903_%D4%B9_%D5%80%D5%88%D5%92%D5%86%D4%BB%D5%8D%D4%BB_12_%D4%BB_%D5%95%D5%90%D4%B5%D5%86%D5%94%D4%BB_%D4%B4%D4%B5%D5%84_%D5%8A%D4%B1%D5%85%D5%94%D4%B1%D5%90%D5%88%D5%92%D5%84